

Le zakaj?

Kmalu bo prišla pomlad in z njo razno cvetje. No, zvončki so že zdaj pokukali izpod snega in ledu. Za njimi bodo prišli – ali so že – telohi, potem kronice, potonike, šmarnice, razne vrste divjih lilij in narcise jurjevke ... Srečala sem znanko. Živim v majhnem mestu, gozd je blizu. Ponosno mi je pokazala, kako je naruvala – ne nabrala, temveč naruvala – zvončke, »Vse, ki sem jih tam našla ...« Nisem si mogla kaj, da ji ne bi rekla, da to ni lepo. Rekla je: »Za na možev grob.« Hudobno sem dejala, da bi mož iz nebes zvončke videl tudi v naravi. Hitro sva se poslovili. Nato sem premišljevala: čebulice zvončkov in kronic dobite v ysaki cvetličarni za majhen denar. Če vse cvetice, ki sem jih našla, pobirate brez korenin, verjemite mi, ne delate nobene škode, saj se večina tega cvetja razmnožuje s koreninami. Vendar me je srce bolelo, ko sem nekoč videla žensko z velikim šopom »zlatih čevljev« in drugih divjih orhidej, češ, nesla jih bo na grob. Na grobu ne bo imel nihče nič od njih. Kdor pa hodi po pomladanskih gorskih travnikih, bo videl žalostno opustošenje, saj vsakdo, ki želi to cvetje presajati, meni: »Saj ga je še dosti!« ... Poznala pa sem moža, ki je, kadar so žena ali otroci prinesli domov šopek – res le šopek – zvončkov ali kronic in je v njem našel čebulico, izpuljeno po nesreči, to čebulico vsadil kje v grmovju, v naravi, in so se zvončki razmnožili tam, kjer jih prej ni bilo – dokler spet ni kak preveč strasten nabiralec čebulic poruval ... Bog ne bo vesel zaščiteneh cvetic na oltarju, Marija tudi ne. Pokojnim prav nič ne bodo pripomogle k zveličanju.

Nada Kostanjevic, Ajdovščina

Beli snežni razi nad oblaki

Vsi štiritisočaki Alp po običajnih smereh, Richard Goedeke, prevod Ines Božič Skok, gorniški vodnik, Sidarta, Ljubljana, 2004.

Alpe segajo visoko, visoko nad plast oblakov, in človeka je vedno gnalo tja gor. Vrhov nad 4000 metrov je v Evropi po različnih merilih preko sto (če upoštevamo stranske in manj izrazite vzpetine), v vodniku, ki je nedavno izšel pri založbi Sidarta, pa jih je predstavljenih več kot sedemdeset, večinoma samostojnih in izrazitih. Richard Goedeke je vse vzpone opisal dokaj podrobno, dodatna popestritev so nazorne skice in fotografije, ki kar vabijo v belino. Kot v uvodu pravi prevajalka, Ines Božič Skok, je vodnik podatkovno obsežen – tako zelo, da bi nekatere razdelke zaradi preglednosti kaza-

lo še malo ločiti. Sicer pa vsebina sledi običajni zasnovi, od predstavitve vrha do podatkov o težavnosti (uporabljena je francoska težavnostna lestvica), dolžini, nevarnosti in obliki ture. Sledi sklic na zemljevide, našeta so izhodišča, jedro pa je seveda opis samega vzpona do koč(e) in do vrha; za zaključek se bralec še razgleda z vrha in se »ozre« po bližnjih možnih turah.

Vrhovi so razvrščeni po gorskih skupinah, katerih opise uvajajo akvareli Danila Cedilnika – Dena. Najprej se seznanimo z »osamelci«, kot so Piz Bernina (snežni razi tega čudovitega vrha so dali navdih tudi za naslovno in hrbtno fotografijo knjige), Gran Paradiso in Barre des Ecrins, zatem pa se osredotočimo na tri velike skupine, kjer vse kar kipi nad 4000 metrov – Bernske Alpe (s slovitim vrhom Jungfrau, tudi zaradi visokogorske železnice), Peninske Alpe (Monte Rosa, Matterhorn) in skupina Mont Blanca z najvišjo točko Evrope.

Na nekatere od teh vrhov se preprosto »sprehodimo« – edina resna težava pri vzponu je višina. Večji del vrhov pa vendarle zahteva dobro obvladovanje hoje po ledenikih, vzpenjanja po strmih snežiščih in lažjega skalnega plezanja (redko preko II. stopnje po lestvici UIAA). Seveda so nekatere ture tudi pošteno alpinistične, »vzpenjanje« doseže vrhunec prav na koncu vodnika, že po obisku največjega med velikimi – Mont Blanca. Zadnji in najtežji samostojni štiritisočak v knjigi je namreč Aiguille Blanche v slovitim grebenu Peutey. Avtor ustrezno pripravljenega in opremljenega gornika rad usmeri tudi na samotna in oddaljena območja najvišjih alpskih vr-

Trekking in aktivnosti tam zunaj.

04 20 14 875 • 04 57 80 662
www.life-trek.com
LIFE TREK

hov, stran od kolon, ki se vijejo na najbolj »modne« štiritisočake.

In kaj bi lahko bilo v knjigi boljše? Vsekakor oblikovanje, saj se prepgosto zgodi, da ena sama vrstica besedila »obvisi« na naslednji strani. Prav tako, četudi je prevod res zahtevno delo, moti različno poimenovanje koč – breme: »koča Schreckhorn«, »Schwarzegghütte« in »koča Lauteraarhornhütte« (enkrat »koča«, enkrat »hütte«, enkrat oboje). Podobno je pri omenjanju ledenikov, tudi kakšen sklon je vprašljiv (Jungfrau?, Piz Bernine?). Ne pozabimo pa, da gre za tako rekoč prvo slovensko izdajo vodnika po najvišjih gorah izven Slovenije, če odmislimo »feratarski« vodnik po Dolomitih Bineta Mlača in Zahodne Julijce Andreja Mašere.

Bralec z vodnikom dobi zajeten spisek želja – bodisi povzpeti se na te visoke vrhove ali pa si jih vsaj ogledati iz zelenih dolin. Posebej je potrebno poudariti trdno naravovarstveno usmerjenost avtorja Richarda Goedekeja. Odločno pove, kje so žičnice in smučišča segli previsoko, kje so prevelike množice, obenem pa na vse vrhove ponuja tudi »klasične« pristope povsem iz dolin – tako rekoč iz ravnin severne Italije ali od bregov reke Rhone. Prav te poti, morda le do visokogorskih koč, utegnejo biti danes še bolj osamljene in lepše. Pregledni zemljevid pomembnih vrhov na notranji strani platnic iskanje ciljev močno olajša, prav tako pa tudi kar trije spiski štiritisočakov na koncu vodnika: celoten seznam, seznam v vodniku opisanih vrhov po zahtevnosti in seznam po »napornosti« – premagani višinski razliki. Uvrščanje vrhov med štiritisočake je sicer prepuščeno različnim pravilom, kar lahko privede tudi do dejanj, kakršno je opravil sloviti zbiralec teh vrhov, Karl Blo dig. Pri 73 letih se je leta 1932 sam podal na vzpon skozi severovzhodni ozebnik na Aiguille du Jardin, ki mu je še manjkal na spisku – in hitel je zato, ker mu je »grozila« razširitev spiska štiritisočakov.

Marjan Bradeško

Natura 2000 v Sloveniji – Rastline

Natura 2000 v Sloveniji – Rastline, uredil Boško Čušin, založba ZRC SAZU, Ljubljana, 2004.

Knjiga s tem naslovom je izšla konec novembra 2004 in predstavlja pomembno fazo prizadevanj na področju varstva narave ob našem vstopu v Evropsko unijo. Gre za usklajevanje in poenotenje meril z Direktivo Evropske skupnosti za ohranitev naravnih habitatov ter prostoživeče favne in flore oziroma za določitev območij varovanja evropsko pomembnih ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, kar nosi ime Natura 2000.

Knjiga je delo štirinajstih vodilnih slovenskih botanikov in njihovega najmanj petletnega dela. Uvodnim poglavjem, ki so jih napisali dr. Tone Wraber, mag. Boško Čušin in dr. Peter Skoberne, sledi opis vrst in predlogov varstvenih območij. Posamezno je opisanih 26 rastlinskih vrst, katerih varstvo je pomembno po sprejetih evropskih kriterijih, pri čemer je zlasti važno, da je v ta seznam vključenih tudi osem rastlinskih vrst, ki so jih predlagali naši botaniki in predstavljajo »naše gore list«.

Vsaka rastlina je predstavljena kot samostojni avtorski prispevek. Opis vsake vrste vsebuje štiri po-

glavlja: natančen opis rastline in okolja, v katerem uspeva, njeno razširjenost, predlog za varovano območje ter načine varovanja. Za planince bo zanimivo, da polovica opisanih vrst spada med gorske rastline oziroma da je največ z Natura 2000 varovanih območij v Julijskih Alpah, Karavankah, Kamniških Alpah in v Dinarskem gorstvu. Seveda delajo knjigo privlačnejšo številne fotografije rastlin in življenjskih okolij ter karte z označenimi kvadranti nahajališč.

Knjiga je znanstveno delo, ki predstavlja našo domovino tudi tujcem, vsebuje namreč povzetke v angleščini, vendar pa je napisana tako, da se bodo v njej znašli tudi planinci in ljubitelji narave, ki jih zanima naše rastlinsko bogastvo. Rastlinska pestrost je pravzaprav presenetljiva ali pa tudi ne, če se zavedamo, da sega naša sicer »majhna« domovina od panonskih nižin preko Alp in dinarskih planot do toplega morja. Ne nazadnje upam, da vemo, da je skrb za naravno okolje dolžnost nas vseh. Zanimivo je, da so v knjigi omenjeni tudi ljubiteljski botaniki, ki so jo obogatili z nekaterimi podatki.

Drago Cenčič

Nov planinski priročnik

Osnove gibanja v gorah in planinah, Bojan Pollak, samozaložba, 2004.

Bojan Pollak je na podlagi izkušenj v hoji in plezanju, vodenju in vzgoji začetnikov ter vrhunskih alpinistov prišel do prepričanja, da je v strokovni literaturi premalo pozornosti posvečene prav osnovam in osnovnim načinom gibanja v gorah. Tako je v knjižici na 130 straneh zbral nasvete za varno gibanje. »Ta knjižica je učbenik za potencialno nevarne dejavnosti in ni napisana kot nadomestilo za tečaje, vodene od pooblaščenih inštruktorjev. Vse zapisano velja predvsem kot PRIPOROČILO in ne kot predpis. V praksi je dopustna uporaba vsega, kar je varno, kar deluje, kar uporabnik obvlada in